

Posudek oponenta diplomové práce

Téma: Rodinná politika za socialismu na území Československa

Diplomant: Ondřej Galuška

Oponent: JUDr. Jan Kotous

Obsahem diplomové práce je pokus diplomanta o nástin historicko-právního vývoje sociálních událostí a jejich legislativního řešení, spojených s rodinou, mateřstvím a výchovou dětí v období socialismu na území Československa. Standardní rodina a její problémy se staly předmětem společenského zájmu teprve ve 20. století. Zkoumané období, označované v práci, podle názoru oponenta poněkud nepřesně, termínem „socialismus“ se kryje s úsekem časově vymezeným lety 1945 – 1989. Je třeba poukázat, že sociální politika na pomoc rodině, rodinná politika se zpočátku vyvíjela v Československu jako doplněk ke mzdě, resp. jako sociální mzda. Tak byla uplatňována a realizována nejen u nás, ale i jinde v Evropě. Zásadní přelom nastává až v době nástupu Beveridgovy teorie „social welfare“, postupně přijímané téměř všemi vyspělými evropskými státy. Toto nové pojetí je označováno jako státní rodinná politika, formovaná jako komplexní péče, zahrnující nejen finanční, ale i další opatření veřejnoprávního charakteru.

Diplomant dělí svoji práci celkem do šesti nosných kapitol, ve kterých hodnotí jednotlivé časové úseky, obecně přijímané z historického hlediska pro zkoumané období. Z tohoto pohledu je třeba ocenit diplomantovo zpracování období šedesátých let a vývoj kolem roku 1968, kdy postupně docházelo k zásadnějším změnám a to nejen na úseku rodinné politiky. Zajímavou je i pasáž popisující určité snahy o novou koncepci rodinné politiky, reprezentované tehdy výzkumným projektem VÚSRaP koncem 80. let minulého

století. Práce ve svém celku překračuje parametry obvyklých diplomových a svým charakterem, metodou a obsahem zpracování se blíží spíše rigorózní. Proto ji doporučuje oponent k obhajobě. Z pohledu oponenta třeba jí však vytknout, v některých pasážích, určitou popisnou kompilativnost, kterou při zpracovávání tak obsáhlé materie lze jen částečně vyloučit. V závěru diplomové práce se diplomant pokusil zhodnotit i negativní aspekty tehdejšího systému pro studovanou problematiku. Tento přístup třeba ocenit. Podle názoru oponenta však opominul základní konstatování, ať již „lidově demokratické“ nebo po roce 1960 „socialistické“, že zřízení je státním zřízením s převládající totalitní formou. Zde se sociální rodinná politika formovala vždy shora, za pomoci uměle vytvářené „sociálních jistot“ garantovaných státem. Takto realizovaná sociální politika přispívá ke snižování sociálních nerovností ve společnosti, ale nucená rovnost vede k hluboké sociální nivelizaci. Na tuto okolnost by se měl také při obhajobě diplomant zaměřit a vysvětlit.
